

משתגעין ומתלהטין תורת האור החיים הקדוש

פרשת חוקת

פנינים מובחרים מעובדים
ומתמצתים על פי דברי רבינו

פניני חיים

מוסר חיים לקח מהפרשה במשנת רבינו

בשמי"ם ראש - לזכות ידידנו הרה"ח רבי יהודה בן שרה מרים הי"ו וז"ל

אלע חידושי תורה דארף זיין געגרינדעט לויט די דברי הראשונים

כ"ב בש"ס בעלז'אל

לע"ג הרה"ח רבי משה שמואל ב"ר בעלז'אל ז"ל

קורצע געדאנקען באארבעט על פי דברי רבינו

אין די וואכעדיגע פרשה זאגט די תורה אז די אידן האבן געזינגען שירה אויף די "באר" אזוי וועט עס שטייט אין פסוק (כא, יז): "אֲזַיִשִׁיר יִשְׂרָאֵל אֶת הַשִּׁירָה הַזֹּאת עָלֶי בָּאָר עֲנּוּ לָהּ". שטעלט זיך דער אור החיים הק', לכאורה דארף מען פארשטיין פארוואס די אידן האבן נישט געזינגען שירה אויף די תורה וואס זיי האבן באקומען?! און אזוי אויך אויף די "מן" האבן זיי נישט געזינגען קיין שירה?!

צוליב דעם איז ער מסביר, אז די שירה דא האבן די אידן נישט געזינגען אויף די גשמיות'דיגע ברונעם וואס זיי האבן באקומען, נאר "בָּאָר" איז רומז אויף די תורה הקדושה וואס ווערט אנגערופן "בָּאָר מִים", און די אידן האבן דא געזינגען א ספעציעלע "שירה" לכבוד די תורה הקדושה וואס זיי האבן באקומען. וועגן דעם טאקע שטייט אין פסוק: "עָלֶי בָּאָר" - עָלֶי איז טייטש ארויפגיין, ווייל זיי האבן נישט געמיינט דעם בָּאָר דא אונטן, נאר דעם העכערן "בָּאָר מִים" פון אויבן - די "תורה הקדושה".

לויט דעם טייטשט דער רבי איין די פסוקים וויאזוי אלעס ווייזט אויף די תורה הקדושה: דער פסוק זאגט ווייטער "בָּאָר חֲפֹרֶה שְׁרִים" - אז דעם ברונעם האבן די האָרן געגראבן, דאס מיינט די "אבות הקדושים" וואס זיי זענען געווען אין גאר א הויכע מדריגה אוועקצושטעלן די תורה אויף אזא אופן אז אלע אידן זאלן דאס קענען משיג זיין, זיי האבן געגראבן דעם ברונעם פאר כלל ישראל. אין זייער צייט איז די תורה שוין אינ'אמת'ן געווען גרייט געגעבן צו ווערן פאר די אידן, נאר מ'האט עס נאכנישט געקענט געהעריג טרונקען, ווייל תורה שבכתב אָן תורה שבעל פה איז נישט מעגליך צו פארשטיין.

דערפאר שטייט ווייטער "כִּרְוָה נְדִיבֵי הָעָם" אז די הויכגעשעצטע פונעם פאלק האבן דאס נאך שטערקער געגראבן, דאס מיינט "משה רבינו" וואס האט אראפגעברענגט די תורה פון הימל און ער האט איבערגעגעבן ווייטער די תורה שבעל פה פאר יהושע, און יהושע פאר די זקנים, און די זקנים פאר די נביאים, און זיי פאר די אנשי כנסת הגדולה, זיי אלע האבן מער און מער אנטפלעקט די טיפע סודות התורה, ביז די תורה איז שוין געווארן ראוי צו טרונקען פאר יעדעם איינעם - אז יעדער זאל קענען פארשטיין די ריכטיגקייט פון די תורה הקדושה.

זאגט אבער דער פסוק ווייטער: "בְּמַחֲזֶקֶת" אז נאך די אנשי כנסת הגדולה קענען אלע חכמי הדורות אויך צולייגן נאך און נאך חידושים, אבער דאס הייסט שוין נישט "גראבן א נייע ברונעם", נאר ווי צוגראבן און פארברייטערט דעם ערשטן ברונעם. ווייל די חכמי הדורות קענען נישט ערפונדן קיין שום נייע זאך וואס איז נישט איבערגעגעבן געווארן ביז זיי, זיי קענען נאר צולייגן און באפעסטיגן די ערשטע יסודות וואס די פון פֶּאָר זיי האבן אוועקגעשטעלט.

און דאס מיינט דער פסוק ווייטער: "בְּמַשְׁעָנֶתָם" אז אלע שפעטערע חידושים דארפן זיך אָנלענען און זיין געגרינדעט אויף די ערשטע יסודות וואס די אבות הקדושים און משה רבינו האבן אין אנפאנג געבויעט, און א זאך וואס איז נישט אוועקגעשטעלט לויט די "דברי הקדמונים" קען מען זיך נישט סומך זיין אויף דעם!

לייגט צו דער אור החיים הק', אז דער פסוק פירט אויס: "וּמִמֶּדְבָר מִתְּנָה" צו זאגן אז די ערשטע וואס האבן זוכה געווען אוועקצושטעלן די תורה פאר כלל ישראל האבן דאס נאר זוכה געווען צוליב דעם ווייל זיי האבן זיך געהאלטן בענוה - ווי א מֶדְבָר וואס איז הפקר פאר יעדעם איינעם, דורכדעם האבן זיי באקומען די געוואלדיגע מתנה איבערצוגעבן די תורה פאר כלל ישראל.

זאת חֲקֵת התּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לאמור. (יט, ב)
דער פסוק קומט דא מרמז זיין: "זאת חֲקֵת" - אויב די אידן וועלן מקיים זיין די מצוה פון פרה אדומה כאטש ס'איז א חוקה בלי טעם, "התּוֹרָה אֲשֶׁר צִוָּה ה' לאמור" - וועט זיך רעכענען כאילו זיי האבן מקיים געווען די גאנצע תורה! ווייל אויב זיי זענען גרייט צו מקיים זיין די מצוה אפילו אָן צו פארשטיין, איז א סימן אז זיי זענען אמת'דיג געטריי צו טון וואס דער אויבערשטער הייסט. און ס'קען זיין אז טאקע דערפאר האט דער אויבערשטער נישט געגעבן קיין טעם פאר די מצוה, צו ווייזן אז די אידן זענען גרייט צו טון אלעס וואס ער הייסט אפילו זיי פארשטייען נישט די טעם.

וַיֵּבֹאוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל כָּל הָעֵדָה מִדְבָּר צֶן... (כ, א)
ס'איז באוואוסט אז ווען די אידן זענען אין א הויכע מדריגה ווערן זיי אנגערופן "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל", און ווען זיי זענען אין א נידעריגע מדריגה ווערן זיי אנגערופן "עָם". דאס דרוקט דא די תורה אויס: "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל - כָּל הָעֵדָה" אז אלע אידן זענען געווען אין א הויכע מדריגה צו הייסן "בְּנֵי יִשְׂרָאֵל".
מיט דעם וויל די תורה ווייזן די גרויסקייט פון מרים הנביאה, אז הגם אז אלע אידן זענען געווען דעמאלטס צדיקים, האבן זיי אבער נישט געהאט די זכות צו באקומען דעם "באר" נאר בזכות מרים הנביאה. דאס ווייזט אז איר זכות איז העכער ווי גאנץ כלל ישראל אינאיינעם!

וְהָיָה אִם נִשְׁכַּח הַנֶּחֱשׁ אֶת אִשׁ וְהִבִּיט אֶל נֶחֱשׁ הַנֶּחֱשֶׁת וְחָי. (כא, ט)
חז"ל זאגן אז די "נחש הנחוש" איז געווען, כדי די אידן זאלן ארויפקוקן אין דער היינץ און משעבד זיין זייערע הערצער צום אויבערשטן אזוי וועלן זיי בלייבן לעבן.

דאס האט דער אויבערשטער ספעציעל געטון זיי מעורר צו זיין צו תשובה אויף וואס זיי האבן זיך אפגעערעדט (פסוק ה) "לָמָּה הִעָלִיתֶנּוּ מִמִּצְרַיִם לָמוֹת בְּמִדְבָּר", און זיי האבן געהאלטן אז אויב זיי וואלטן געגאנגען דורך א באוואוינטע פלאץ וואלט זיי גארנישט געפעלט צום לעבן.

אויף דעם האט זיי דער אויבערשטער געוויזן: אדרבה! איך האב ענק דוקא גענומען דורכ'ן מִדְבָר וואו ס'איז נישטא צו עסן און טרונקען, כדי ענק זאלן זיך גענצליך פארלאזן נאר אויף מיר אליין אז איך וועל ענק אלעס צושטעלן. אזוי וועלן ענק זיך שטענדיג פילן נאנט צו מיר: "כִּכְנָן הַמִּצְפָּה לְשִׁלְחַן אֲבִיו עֵרֶב וּבֹקֶר וּבְכָל עֵת זֶמֶן" ווי א קינד וואס פארלאזט זיך שטענדיג אויפן טאטן! אויב איך וואלט ענק געפירט דורך א באוואוינטע פלאץ וואו מ'האט אלעס גרייט צו די האנט וואלטן ענק דאך נישט געפילט די נאנטקייט צו מיר: "וְיָמָּה מָאֵד יִסּוּבֵב דְּכָר זֶה הַחֲקֵת הַלֵּב מִהֲפָרַת הַשְּׁנָחַת הַבּוֹרָא וְיִרְאַת וּמִמּוֹתָיו" דאס וואלט ענק נאר דערווייטערט פון מיר.

וועגן דעם האט דער אויבערשטער געמאכט אז זיי זאלן מוזן אויפהייבן זייערע אויגן צום הימל, כדי זיי זאלן פארשטיין אז טאקע דאס איז באמת פאר זיי א טובה - אז זיי זאלן שטענדיג לעבן מיט אמונה אין השגחת הבורא!

אגדה וחסידות

בתמיהת רבינו על הרמב"ן בענין מי מריבה

קח את המטה וגו' ויקדש בם. פירש'ה ז"ל רבו עליה כל מפרשי התורה, ותרתי כה לאור פאור החיים, וקדם שצנעמד על פשטן של פתובים, נקדים להבין מה היתה שגגתו של משה בענין זה אשר היה סבה לגזרתו, וראיתי שצנעמדו י' דרכים בענין בדברי מפרשי התורה וכו'.

רבנו חננאל והספיק אליו רמב"ן, שהקפדת ה' היתה על אשר אמר "נוציא לכם מים", ולא אמר יוציא לכם, שמה שטענו ישראל ויחשבו כי הם בחכמתם עושים את המעשה, כי לא היה להם רמז כי ה' הוא העושה הנס, ולזה הקפיד ה' ואמר "לא תאמנתם בי להקדישני" וגו'.

הנה, כל העשרה דרכים אינם מוציאים אותנו ידי חובת האמת, וצא ולמד מה שטענו רמב"ן על ג' מהם ודחאם, וכו', ואני טוען על השאר, והם, דרך א' של רבנו חננאל שכתב לו רמב"ן, שהקפדת ה' היתה על שפנה לעצמו המעשה ואמר נוציא וגו', הלא ידוע היה משה לשלוחו של מקום וכל מעשיו הנם בכלל הא-ל, ולו יהיה כי כחו של משה הוא, הלא מגדלת העקב גדלת האדון נודעת בפרק מרבה (כ ח).

רבינו מביא עשרה פירושים בענין זה, ובכללם פירוש רבינו חננאל שהסכים אליו הרמב"ן, ורבינו האריך לתמוה על כל הפירושים, וגם על פירוש זה תמה, שאין לפרש שהקפיד השי"ת על משה רבינו שכינה הדבר על עצמו, ואמר "המן הסלע הזה נוציא לכם מים". שהרי היה שלוחו של מקום, וכל מעשיו היו מכוחו.

וכתב בספר בית אהרן ליישב קושיית רבינו, על פי מה שביאר בספר עיר דוד ליישב דברי מדרש אגדה (בובר, במדבר פכ"ז סי' יא), שאמר הקב"ה למשה, מדין של בנות צלפחד אתה מסתלק ואין אתה מסתלק מדיני. והוא תמוה, שהרי לא מצאנו שמת משה מסיבת בנות צלפחד.

וכתב ע"פ דברי הגמרא (ב"ב קט, ב) שאמרו בנות צלפחד, אם כבן אנו חשובין תנה לנו נחלה כבן, אם לאו, תתיבם אמנו. וביאר, שהטעם שנסתלק משה רבינו מדין, מפני שסבר שהמקוש היה נידון כמשומד לעבודה זרה, שאין אשתו זקוקה ליבום כפי דעת דעת קצת פוסקים. כמו שכתבו התוס' (שם ע"א ד"ה שנאמר), שהקשו למה לא היה יודע משה באיזו מיתה להורגו, היה לו לדנו בחנק, דכל מיתה האמורה בתורה סתם בחנק. ותימצו, שמסבא היה נראה לו שנידון בסקילה כעובד ע"ז, כיון שחילול שבת דומה לע"ז.

ואע"פ שהיה יודע משה שנתכוון המקוש לשם שמים, מ"מ סבר שהמעשה הוא העיקר, ולכן דן אותו כמשומד ופטר את אימן מלהתייבם. ולכן אמר הקב"ה למשה שעליו להסתלק מן העולם, שכיון שפסק לגבי בנות צלפחד שהמעשה הוא העיקר, מטעם זה עצמו עליו להיענש על ששיבר הלוחות, ואע"פ שהיתה כוונתו לטובה כדי שיהיו נידונים כפנויה ולא כאשת איש כדאיתא במדרש (שמות רבה מג, א), מ"מ הרי לדעתו המעשה הוא העיקר.

וכתב הבית אהרן שלפי דרכו של העיר דוד יש ליישב קושיית רבינו האוה"ח על הרמב"ן, שכיון שסבר משה תמיד שהמעשה הוא העיקר לכן היה לו להיענש על שכינה המעשה לעצמו, ואע"פ שודאי נתכוון בדבריו להקב"ה ששלחו להכות בסלע, מ"מ כיון שהוציא מפיו דיבור אשר משמע ממנו שהוא המוציא מים מן הסלע עליו להיענש על עצם מעשה זה. ולפי זה נתבאר היטב דברי המדרש שהובא לעיל שכיון שפסק משה לענין בנות צלפחד שהמעשה הוא העיקר לכן נענש למפרע על עוון מי מריבה, והיה צריך להסתלק מן העולם ולא נכנס לארץ ישראל.

אכן בספר גבורות אריה (עה"ת כאן) כתב, שרבינו חשש לייחס אל הרמב"ן ז"ל איזה פי' על דרך הסוד, אבל באמת נראה שדברי הרמב"ן נאמרו על דרך הסוד, "כי כל רואה יראה ויעיד כי בדברים האלה הנ"ל מוסתם דעתו בדרך הסוד, ואנכי הקטן והדל אגלה סודו", והוא מבאר והולך שם ע"פ הסוד באריכות גדולה.

וראה עוד בספר אור התורה (למזה"ר שלום ב"ר אהרן תאומים זצ"ל) שכתב גם כן שדברי הר"ח והרמב"ן הם ממש כדברי הזוה"ק, עיי"ש ביאור הענין באריכות.

הלכה ודרוש

האם בידי שמים עונשין מן הדין

זאת התורה אדם כי ימות. וקשה לי, הלא מה שאנו אומרים אין עונשין מן הדין, הוא על ענש מיתה של בית דין של משה, וכאן לו יהיה שנסמא ונכנס למשכן טמא, מיתתו בידי שמים. ועוד, לבד מזה, פשטפיל על דבר נראה כי מה שפנינו אינו נקרא עונשין מן הדין, כי בכלל הבא כלו יס מקצתו, והרי מתחב הוא על מקצתו, כי כל חלק וחלק שבו יקרא מקצתו ואין אנו עונשין אותו מן הדין אלא מן הכתוב, ואולי שסובר תנא זה שקל כפיצא בזה וקרא עונשין מן הדין (יט יד).

רבינו הביא דברי הספרי (פיסקא ככו ד"ה כל הבא): "כל הבא אל האהל" זה הבא מקצתו, וכל אשר באהל" זה הבא כולו, הא עד שלא יאמר יל בדין, אם הבא מקצתו טמא הבא כולו לא יהיה טמא, אלא אם אמרת כן עונשין מן הדין, לכן נאמר "כל הבא אל האהל", ע"כ. והיינו שהוצרך הכתוב לומר "כל אשר באהל", ללמד על הבא כולו, אע"פ שכבר אמר "כל הבא" שהוא בא מקצתו, שאין ללמוד הבא כולו בק"ו מן הבא מקצתו, משום שאין עונשין מן הדין. וע"ז הקשה, שבעונש בידי שמים, לא שייך הכלל דאין עונשין מן הדין, ועוד, כי מה שלפנינו אינו נחשב מן הדין, כי א"צ לזה לימוד בק"ו, כי בכלל הבא כולו יש מקצתו. וכעין זה העיר רבינו להלן (דברים יט יט), עיין שם.

ובשפתי מהר"ש (עה"ת) הביא שכדברי רבינו, כבר כתב רבי אליהו מזרחי (ויקרא כב, ג) על מש"כ רש"י (שם) בביאור הכתוב, "כל איש אשר יקרב מכל זרעכם אל הקדשים אשר יקדישו בני ישראל לה' וטמאתו עליו ונכרתה", שאין קריבה זו אלא אכילה, ואי אפשר לומר שחייב על הנגיעה, שהרי נאמר כרת על האכילה בצד את אהרן (ויקרא ז כ - כא) שתי כריתות זו אצל זו, ואם על הנגיעה חייב לא הוצרך לחייבו על האכילה, ע"כ. ופירש הרא"ם שהכוונה בזה, שהיה אפשר לחייב כרת באכילתה, מכח קל וחומר, אם על הנגיעה חייב, על האכילה החמורה לא כל שכן. וליכא למימר, דאפילו הכי אצטרך לכתוב גם האכילה, משום דאין עונשין מן הדין, דלא אמרינן אין עונשין מן הדין אלא בעונש דיני אדם, אבל בעונש דיני שמים, לא. אי נמי, הא קל וחומר גילוי מילתא בעלמא הוא, דלא גרע מנגיעה, דאי אפשר לאכילה בלא נגיעה, עכ"ד הרא"ם. וכתב בשפתי מהר"ש שזה ממש כדברי רבינו.

ובפנינים יפות (פרשת צו ז כ) הקשה על דברי הרא"ם, דהא אמרינן במכות (ה, ב; יד, א): שמה שנאמר "איש אשר יקח את אחותו בת אביו או בת אמו", אין לי ללמוד לעונש כרת אלא למי שבא על אחותו בת אביו, שהיא לא בת אמו, ולמי שבא על אחותו בת אמו, שהיא לא בת אביו, אבל עדיין לא למדנו מכך שגם על אחותו שהיא גם בת אמו וגם בת אביו, חייב עליה כרת, תלמוד לומר בסופו של הפסוק הנ"ל "עירות אחותו גלה". ואע"פ שהיה אפשר לחייבו כרת, מכח קל וחומר, שהרי אם ענש על אחותו שהיא בת אביו שלא בת אמו, כל שכן שעל אחותו שהיא בת אביו ובת אמו, יש בה כרת, אלא כתוב זה בא למדנו שאין עונשין מן הדין. ע"כ. ומוכח מכאן דלא אמרינן דהוי גילוי מלתא, וגם מוכח שגם בעונש כרת שהוא בידי שמים, שייך הכלל דאין עונשין מן הדין, שהרי שם מדובר בעונש כרת בבא על אחותו.

ומבואר בשפתי מהר"ש, שקושיות אלו הם גם בדברי רבינו, שהרי מוכח שגם בעונש בידי שמים, שייך הכלל דאין עונשין מן הדין, וגם על מש"כ רבינו כי מה שלפנינו אינו נקרא עונשין מן הדין כי בכלל הבא כולו יש מקצתו, יש להקשות, שהרי גם בנידון הגמרא שם, בכלל אחותו שהיא בת אביו ובת אמו, יש גם אחותו שהיא בת אביו שלא בת אמו, ולמה תגרע במה שנוסף עליה שהיא גם בת אמו.

ומה שהוכיח הפנינים יפות משם שגם בעונש כרת שהוא בידי שמים, שייך הכלל דאין עונשין מן הדין, כתבו האחרונים [ערוך לנר (מכות יד, א ד"ה ונראין דברים מק"ו), אור שמח (איסורי ביאה פ"ב ה"ז)] שיש לדחות, ששם הכוונה לענין חיוב קרבן. וכ"כ בשו"ת שואל ומשיב (מהדו"ק ח"ב סימן קסו), וביאר בזה, שכתב המהרש"א בסנהדרין (סד ב ד"ה ומזרעך) טעם הדבר שאין עונשין מן הדין, משום דלמא לא סגי בעונש הקל וצריך עונש חמור. ובהליכות עולם (שער רביעי פ"ב אות יב) ביאר, שטעם הדבר שאין עונשין מן הדין, מפני שהקל וחומר ניתן לידרש מעצמו וכיון שהוא מסור לסבא פועמים שאדם טועה ודן קל וחומר פריכא, הילכך אין עונשין מן הדין, שמה יש לו פירכא.

ובשו"ת דובב מישרים (ח"ב סימן ט) הובא בשם הגאון האדיר המפורסם מהר"י ענגיל זצ"ל שביאר ע"פ דברי המגיד הקדוש ממעורטש ז"ע, [עיי' ליקוטים יקרים (מהמגיד ממעורטש, אות רסה) ובספר עבודת ישראל (פרשת מקץ ד"ה הן כסף)] דאלו י"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, הן כנגד י"ג מדות של רחמים, ומשי"ה אין עונשין מן הדין, דמדה הראשונה שהיא קל וחומר היא כנגד מדת א' ל' שהיא מדת החסד והרחמים, ולכן א"א להשתמש במדה זו כדי לחייב עונשים. וסיים הדובב מישרים שהדברים נעימים.

ולא שייך זה בידי שמים, דהרי קמיה שמאי גליא האמת דסגי בעונש זה, וזה רק כשנוגע לענין עצם עונש הכרת, מה שאין כן כשהנידון לענין לחייב חטאת. ועל דרך זה כתב הערוך לנר (שם), עיי"ש עוד.

עוד העירו בשפתי מהר"ש (שם), ובאתון דאורייתא (כלל כה), שמדברי התוספות בחולין (קטו, ב ד"ה מה), מבואר שגם בכרת אין עונשין מן הדין ע"ש. [וכן הוכיח הערוך לנר (מכות יד, א ד"ה ונראין דברים מק"ו)]. וכן מבואר ברשב"ם (ב"ב פה, ב ד"ה למעוטי) ע"ש. ובאתון דאורייתא סיים, שיש דעות הסוברים דבידי שמים עונשין מן הדין.

מאות מגידי שיעור והוגי תורת האור החיים הקדוש מעידים: ע"פ הספר 'כל הכתוב לחיים' הכולל אלפי ביאורים מגדולי הדורות על ספר 'אור החיים' הקדוש, מרגישים 'מתיקות ועריבות' בדברי האור החיים הקדוש, ומגלים צפונות ונפלאות בתורת הקדושה, עד כבדי ש'שנתנו ונמללנו אחריה'.

להשיג בכל חמיות הספרים, או בקו המורשת' 0733-743.620

מתיקות ועריבות
שוב התורה

מקור לסגולת "מים המבורכים" על ידי צדיק וסיפור נפלא מרבנינו

ומן הענין להביא על זה, מה שסיפר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל, ששמע מפי הגאון רבי רפאל אלנקווא זצ"ל, כי פעם הגיע אל רבינו האור החיים' הקדוש יהודי אחד מעשירי סאלי, 'ישועה שפורטש' היה שמו, והתאונן על מקרה מצער אשר קרהו, כי לא מכבר רכש פרדס גדול מישמעאלי, ושילם עליו טבין ותקילין, כי היו בו באותו פרדס שני מעיינות מים זכים ומתוקים והוא סבר שיתעשר ממכרם, אך בקושי חלפו חודשיים ימים ושני המעינות יבשו ואין בהם לחלוחית. ביקש האיש את ברכת רבינו, כי תשוב הנביעה למעינות.

אדהכי והכי, תוך כדי שהיה יושב במחיצת רבינו, נטל העשיר כד מים שעמד על השולחן, מזג לעצמו כוס מים ושתה לרוויה, אך על שתיית המים לצמא לא בירך 'שהכל' וגם 'בורא נפשות' לא אמר.

נענה רבנו ואמר: אכן נודע הדבר, כי מחמת שאינך מברך על שתיית המים, לא לפניך ולא לאחריה, אינך ראוי לברכת המעינות. כל עוד והיו ברשות הישמעאלי, לא תבעו המים את עלבונם, אך כאשר זכו ובאו ברשותו של יהודי כשר, שמחו המים כי עומדת להתמלא משאלתם "אנן בעינן למהוי קריבא למלכא". והלא מקרא מלא דיבר הכתוב (ישעיה יב, ג) "ושאבתם מים בששון ממעיני הישועה", 'בששון' ראשי תיבות: ב'ברכות ש'ותים, ש'הכל ו'בורא נ'פשות, אזי יתקיים המשך הפסוק "ממעייני הישועה".

קיבל האיש על עצמו להקפיד לברך על המים, עוד זאת, אף את עצת רבינו קיבל, להעמיד שומר שיפקח על כל יהודי השותה מן המעיין שיברך על המים לפני שתייתו ולאחריה. לאחר עשרים וארבע שעות שבה נביעת המים במעינות.

(מתוך ספרנו נר המעריב עמוד קמו)

בפרשתינו אומר הקדוש ברוך הוא למשה: "קח את המטה ונהקה את העדה אתה וְאַחֶיךָ וְדַבַּרְתָּם אֶל הַסֹּלַע לְעִינֵיהֶם וְנָתַן מִיָּמִי וְהוֹצֵאתָ לָהֶם מִיַּם מִן הַסֹּלַע וְהִשְׁקִיתָ אֶת הָעֵדָה וְאֶת בְּעִירָם". ומפרש רבינו הקדוש, למה נאמר "והשקית", שמשמע שמשה רבינו ישקה את כל העדה בעצמו, ולמה לא ישתו הם בעצמם. וכתב רבינו לפרש, היות שבדרך הטבע האדם שצמא מאוד, אם ישתה כחפצו וכרצונו, יסתכן וימות, ולכן כיון שהיו צמאים מאוד למים - ציוה ה' שמשה בעצמו ישקה אותם כשיעור שהם צריכים כדי שלא יסתכנו.

עוד מפרש רבינו להיפך, שאמר לו הקדוש ברוך הוא למשה, שיתן להם לשתות כמה שרוצים, ולמרות שהם צמאים מאוד ויש חשש סכנה אם ישתו הרבה, למרות זאת לא יקפיד על היזקם, כי המים ההם 'ססיים' הם בכל פרטיהם, ולכן אף שירצו לשתות כרצונם, יותר מכשיעור הצורך, ישקה אותם כרצונם בלא חשש, עכ"ד רבינו.

ובספר "אור התורה" מצא בדברי רבינו מקור לסגולת מים מבורכים, וכתב וז"ל: ויש לשאול על דברי קדשו, וכי אפשר שאיש אחד כמשה ישקה כל ישראל שהם ששים רבוא אנשים לבד מהטף. ואולי כוונת הרב לפי הידוע לנו שברכת הצדיק על המאכל ועל המשתה תועיל ברכתו שלא יזיק המאכל והמשתה, להאכל והשותה, אף שיאכל וישתה יותר מן השיעור, לכן יצו ה' והשקית את העדה - שלא ישתו העדה, עד שיברך משה תחילה את המים, והרי הוא כאילו השקם ולא יזיק להם, עד כאן לשונו.

והרי לפנינו מקור נפלא בדברי רבינו, לסגולת 'מים המבורכים' שהצדיק מברך את המים, ומסוגל שלא יגיעו ליד נזק וצער.

בכל דור יש צדיקים שיודעים את הטעם של 'פרה אדומה'

בהקשר לזה יש להביא כאן את הסיפור המפורסם שהתחולל בהיכלו של הבעל שם טוב, בשעת פטירתו של רבינו האור החיים הק', וכדלהלן:

במוצאי שבת קודש פרשת בלק חמשה עשר בתמוז תק"ג, שקעה שמשו של רבנו, ובאותו רגע ישב הבעל שם טוב הקדוש עם תלמידיו ונטל ידיו לסעודה שלישית. גנח הבעש"ט הק' מעומק לבו, בצע את החלה ולאחר שטעם ממנה אמר: "כבר נר המעריב". איש לא העז לשאול. גם לא היה מי שלא תהה והזדעזע.

במוצאי שבת קודש, כאשר אזרו התלמידים הקרובים אומץ ושאלו את רבם לפרש גניחתו ואמירתו הפלאית, סח להם, כי באותה שעה נח נפשיה דרבנו האור החיים' בירושלים עיר הקודש. לא התפלאו התלמידים על שהבעל שם טוב הקדוש יודע את הנעשה בארץ רחוקה, אך הופתעו לשמוע מפי קדשו כיצד נודע לו הדבר.

"ידוע תדעו" - פתח הבעל שם טוב הק' ואמר - "כי יש כוונה גדולה בנטילת ידים שאין מגלים אותה משמים אלא לצדיק אחד בכל דור. כל ימי הייתי משתוקק ומתפלל שיגלו לי כוונה זו ולא עלתה ביד, כי נמסרה כבר לרבי חיים בן עטר המעריב. עתה, כאשר גילו לי מן השמים את הכוונה הזו, לא היה בלבי ספק כי כבה נרו ושקעה שמשו".

רבינו הקדוש בא ומחדש בפרשתינו דבר עצום, שבכל דור ודור ישנם צדיקים שזוכים לגלות סודות התורה, גם בדברים שאינם נגלים לשום בריה, ואפילו הטעם של מצות פרה אדומה שהיא 'חוק', וכמו שנאמר "זאת חוקת התורה", זה נאמר רק לגבי מה שאותם צדיקים לא יגלו זאת לאנשים פשוטים, אבל הצדיקים עצמם זוכים להשיג את טעם המצוה.

ומביא רבינו את דברי המשנה במסכת אבות, שלאחר מ"ח דברים שהתורה נקנית בהם, נאמר 'ומגלין לו רזי תורה', דהיינו, בשכר היגיעה וההתעצמות שלו לקנות את התורה עם כל מ"ח התנאים, הוא מקבל ומשיג 'במתנה' מן השמים סודות התורה. וזה לשון קדשו: 'אפשר שלא מכולן העלים ה' סודה [של פרה אדומה] אלא מכללות ישראל, אבל למיוחדים, שהם אהרן וכיוצא בו נמסרו סודותיה, והם ימסרו למיוחדים הבאים אחריהם'.

ובספרו הקדוש 'ראשון לציון' מפרש רבינו את הפסוק הנאמר בספר משלי, 'תשובו לתוכחתי הנה אביעה לכם רוחי אודיעה דברי אתכם', וזה לשון קדשו: על דרך 'ומגלין לו רזי תורה', כי הנה האדם בהכעיסו לבוראו ויצא מדרך הטוב אין לו תורה, והרי היא לפניו כחזון הסתום, מה שאין כן, בהיותו ירא שמים תאיר הנשמה אורה אז תבין תורת ה'. וזהו 'אודיעה דברי' שהיא התורה, כאומרו 'ידבר אלוקים את כל הדברים האלה'. עכ"ל ק.

אלפים כבר נושעו

בזכות תרומתם למען האור החיים' הקדוש
והפצת ספריו הקדושים

קנה לעצמך זכות אצל האור החיים' הקדוש

מוקד הישועות: 0733-713-620

הוי זהיר בגחלתך...

קהילה, האבן זיי געציטערט אים אנצונעמען ווייל זיי האבן געוואוסט אז טאמער זיי נעמען אויף א נייע מעמבער אין קהילה גייט זיכער איינער פון זיי שטארבן אויס די קללה פונעם אור החיים הק'.

עס איז גאר אינטערעסאנט צו באמערקן ווי ווייט די קללה האט געווינקט אפילו יארן שפעטער. ווייל ארום הונדערט יאר איידער דער אור החיים הק' איז געקומען קיין ירושלים האבן די קראים געהאט אין ירושלים א קליינע קהילה און זיי האבן אפילו געהאט דארט אויפגעשטעלט "א הויף" וואס האט געציילט פופצן הייזער וואו זיי האבן זיך איינקווארטירט, און טראצדעם וואס די חכמי ירושלים זענען געווען שארף קעגן זייער כפירה'דיגע שיטה, האבן זיי אכטונג געגעבן זיך נישט צו אמפערן מיט די קראים און יארן לאנג האט מען זיך געלעבט רואיג על מי מנוחות.

[דרך אגב, דער הייליגער חיד"א ז"ל ברענגט אין זיין ספר "ברכי יוסף" פון תשובת הרדב"ז, אז אין די תקופה פון הגאון ר' משה גאלאנטי ז"ל האבן די חכמי ירושלים פארקויפט פאר די קראים א פסול'ע ספר תורה "בהסכמת כל הרבנים".]

אבער אין די יארן פון נאך דעם אור החיים הק'ס פטירה האט זייער קהילה אנגעהויבן צו ווערן קלענער און קלענער, און אפילו די געוועזענע מיטגלידער האבן ביסלעכווייז אנגעהויבן צו פארלאזן זייער כפירה'דיגע שיטה. אזוי ווערט געברענגט אין ספר שו"ת "פרי האדמה" פון הגאון רבי רפאל מיוחס זצ"ל, אז אין זיין צייט פלעגן די קראים מל'ען זייערע קינדער ביי די מוהלים פון די ערליכע געמיינדע כדת וכדין, און וועגנעם דארף מען זיך נישט מונע זיין פון אנצונעמען זייערע קינדער אין תלמוד תורה.

וויידער זיין זון - הגאון רבי משה מרדכי יוסף מיוחס ז"ל - שרייבט, אז די קראים זענען שטארק מכבד די חכמי התורה פונעם דור און זיי רעדן נישט קיין שלעכטס אויף די חכמי ישראל. אדרבה, ווען זיי האבן א דין תורה קומען זיי זיך דן זיין פאר די דיני ישראל פון ירושלים עיר הקודש, וואס דאס צייגט איבער אז זיי האבן אפגעלאזט זייער געמיינע שיטה קעגן די חכמי אמת פונעם דור.

ווי די יארן זענען זיך פארלאפן איז די קהילה אלס שוואכער און שוואכער געווארן, און עס האט נאכגעלאזט זייער פעסטקייט אין זייער קרומע שיטה, ביז ארום הונדערט יאר נאכ'ן פטירה פונעם אור החיים הק' האט די קהילה שוין פארלוירן איר גאנצע משמעות, און זייער הויפט איז געקומען צו די חכמי ירושלים בעטן אז מ'זאל אים אנשליסן צום ערליכן אידישן גלויבונג כדת משה וישראל! דאס אלעס איז געקומען צוליב די קללה וואס דער צדיק קדוש עליון דער אור החיים הק' האט זיי דערלאנגט פאר'ן מזלול זיין אין די הייליגע חכמי ישראל.

אמאל איז פאררופן געווארן א דרינגענדע אסיפה פון די חכמי ירושלים איבער א וויכטיגער ענין וואס איז געשטאנען על הפרק. צווישן די פאררופענע איז אויך געווען דער אור החיים הק'. וויבאלד עס האט זיך געהאנדלט איבער א האקעלער ענין וואס האט נישט געטארט נתפרסם ווערן איז דער אסיפה אפגעהאלטן געווארן אויף א באהאלטענע פלאץ - אין די טעמפל פון די "קראים" וואס האט זיך געפונען אין אלט שטאט ירושלים אונטער דער ערד.

ווען דער אור החיים הק' איז אנגעקומען צו די אסיפה, און ער האט אנגעהויבן אראפצוגיין די טרעפ צום קראים טעמפל, איז אים פלוצים באפאלן א מורא'דיגע שוואכקייט ביז ער האט געפילט ווי די כוחות לאזן זיך אים ממש אויס.

ווען די געטרייע תלמידים האבן דאס באמערקט זענען זיי שטארק דערשראקן געווארן, און זיי האבן גלייך א כאפ געגעבן דעם רבי'ן אים אונטערצוהאלטן אז ער זאל נישט אומפאלן, און זיי האבן אים אריינגעטראגן אויף זייערע הענט.

די תלמידים האבן זיך זייער געוואונדערט איינער צום צווייטן: אונז ווייסן מיר דאך אז אונזער רבי'ס גאנצע הנהגה איז דאך נישט אויף א שטייגערליכן אופן בדרך הטבע, אויב דאס האט פאסירט מוז זיין אז עס שטעקט דא עפעס א העכערע כח הטומאה וואס האט אים גורם געווען אזא חלשות... און עטליכע פון זיי האבן מחליט געווען צו גיין זוכן ביי די טרעפ וואס עס באהאלט זיך דארט.

נאכן גראבן אפאר מינוט צייט אונטער די טרעפ זענען זיי שאקירט געווארן צו טרעפן ווי עס איז געלעגן דארט באגראבן דער ספר "משנה תורה" פונעם הייליגן רמב"ם ז"ל, וואס די "קראים" האבן במזיד באגראבן דארט כדי דאס מבזה צו זיין וויבאלד זיי האבן נישט געגלייבט אין תורה שבעל פה, ר"ל.

ווי נאר זיי האבן דאס אנטדעקט זענען זיי תיכף געקומען צום אור החיים הק' און דערציילט וואס זיי האבן געטראפן, צולייגנדיג אז דאס איז זיכער די סיבה וואס האט געברענגט דעם רבי'ן צו אזא פלוצימ'ע חלשות.

עס האט זייער פארדראסן פאר'ן אור החיים הק' די אומדערהערטע חוצפה אזוי צו מבזה זיין די הייליגע תורה, און ער האט זיי אויפן פלאץ פארשאלטן אז זייער קהילה זאל קיינמאל נישט האבן קיין "מנין"...

ס'איז איבעריג צו זאגן אז די קללה פונעם אור החיים הק' איז פולקאם מקוים געווארן, און די קראים האבן זינט דאן קיינמאל נישט געקענט צוזאמציילן קיין "מנין". אויף אזוי ווייט איז דאס געגאנגען, אז יעדעס מאל ווען איינער פון זייערע מענטשן איז געקומען וואוינען קיין ירושלים און ער האט זיך געוואלט אנשליסן אין זייער

אויפן פארלאנג פונעם ציבור, האבן מיר זיך בס"ד לעצטנס שטארק פארברייטערט מיטן דרוקן און מפיץ זיין דעם גליון ברחבי תבל, און מיט דעם ווענדן מיר זיך צו אייך, אזויווי די הוצאות זענען גרויס, און די זכות פון דרוקן און מפיץ זיין האט א געוואלדיגע כח הסגולה כידוע, ביטע נעמט השתתפות אין די מלאכת הקודש מיט'ן מנדב זיין א גליון לזכות אדער לע"נ.

צו באקומען דעם גליון אין אמעריקא, אדער צו געבן אייער נדבה ביטע רופט: 845-533-2998

אדער שיקט אן אימעיל צו: torahsohrhachaim@gmail.com

פאר סיי וועלכע פראגעס בנוגע דעם גליון, קענט איר רופן:

הרה"ח יהודה לייב זארגער שליט"א 917-681-0310 • הרה"ח אברהם ישראל הערשקאוויטש שליט"א 845-537-0839

זכות רבינו הק' תגן בעדכם לרוב ברכה והצלחה וכל טוב